

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 10 november 2016*

”Begäran om förhandsavgörande — Förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande — Polissamarbete och straffrättsligt samarbete — Europeisk arresteringsorder — Rambeslut 2002/584/RIF — Artikel 1.1 — Begreppet rättsligt avgörande — Artikel 6.1 — Begreppet utfärdande rättslig myndighet — Europeisk arresteringsorder som utfärdats av Republiken Litauens justitieministerium för verkställighet av ett fängelsestraff”

I mål C-477/16 PPU,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Rechtbank Amsterdam (Domstolen i Amsterdam, Nederländerna) genom beslut av den 2 september 2016, som inkom till domstolen samma dag, i ett förfarande rörande verkställighet av en europeisk arresteringsorder som utfärdats mot

Ruslanas Kovalkovas,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden T. von Danwitz samt domarna E. Juhász, C. Vajda, K. Jürimäe (referent) och C. Lycourgos,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

med hänsyn till beslutet, och efter att ha hört generaladvokaten, att inte genomföra den skriftliga delen av förfarandet, i enlighet med artikel 111 i domstolens rättegångsregler, och efter förhandlingen den 5 oktober 2016,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Nederländernas regering, genom M. Bulterman, H. Stergiou och B. Koopman, samtliga i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom T. Henze, M. Hellmann, J. Möller och R. Riegel, samtliga i egenskap av ombud,
- Greklands regering, genom E. Tsaousi, i egenskap av ombud,
- Finlands regering, genom S. Hartikainen, i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: nederländska.

— Sveriges regering, genom A. Falk, C. Meyer-Seitz, U. Persson, N. Otte Widgren, H. Shev och F. Bergius, samtliga i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom R. Troosters och S. Grünheid, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 19 oktober 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 1.1 och 6.1 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 2002, s. 1), i dess ändrade lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009 (EUT L 81, 2009, s. 24) (nedan kallat rambeslutet).
- 2 Begäran har framställts i samband med verkställighet i Nederländerna av en europeisk arresteringsorder som utfärdats av Republiken Litauens justitieministerium (nedan kallat det litauiska justitieministeriet) mot Ruslanas Kovalkovas för verkställighet av ett fängelsestraff i Litauen.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Skälen 5–9 i rambeslutet har följande lydelse:

”(5) Målet för unionen att bli ett område med frihet, säkerhet och rättvisa har medfört att behovet av utlämning mellan medlemsstaterna har försvunnit, och att det skall ersättas av ett system för överlämnande mellan rättsliga myndigheter. De nuvarande förfarandena för utlämning är komplicerade och riskerar att ge upphov till förseningar, vilket kan avhjälpas genom införande av ett nytt förenklat system för överlämnande av dömda eller misstänkta personer för verkställighet av domar eller lagföring. De traditionella samarbetsförbindelser mellan medlemsstaterna som hittills varit rådande bör ersättas av ett system med fri rörlighet för straffrättsliga avgöranden, såväl preliminära som slutliga, i ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.

(6) Den europeiska arresteringsorder som införs genom detta rambeslut utgör den första konkreta åtgärde[n] på det straffrättsliga området rörande principen om ömsesidigt erkännande, vilken Europeiska rådet har kallat en 'hörnsten' i det rättsliga samarbetet.

(7) Eftersom målet att ersätta den multilaterala utlämningsordning som bygger på Europeiska utlämningskonventionen av den 13 december 1957 inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför på grund av dess omfattning och verkningar bättre kan uppnås på unionsnivå, kan rådet vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 2 [EU] och i artikel 5 [EG]. I enlighet med proportionalitetsprincipen i den sistnämnda artikeln går detta rambeslut inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

(8) Beslut om verkställighet av en europeisk arresteringsorder måste kontrolleras i tillräcklig omfattning, vilket innebär att en rättslig myndighet i den medlemsstat där den eftersökta personen har gripits måste fatta beslutet om huruvida han eller hon skall överlämnas.

(9) Centralmyndigheternas roll i verkställandet av en europeisk arresteringsorder bör begränsas till praktiskt och administrativt bistånd.”

- 4 I artikel 1 i rambeslutet, med rubriken ”Skyldighet att verkställa en europeisk arresteringsorder”, anges följande:

”1. Den europeiska arresteringsordern är ett rättsligt avgörande, utfärdat av en medlemsstat med syftet att en annan medlemsstat skall gripa och överlämna en eftersökt person för lagföring eller för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd.

2. Medlemsstaterna skall verkställa varje europeisk arresteringsorder i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande samt bestämmelserna i detta rambeslut.

...”

- 5 I artiklarna 3, 4 och 4a i rambeslutet anges de fall i vilka verkställighet av den europeiska arresteringsordern ska eller får vägras. I artikel 5 i rambeslutet föreskrivs de garantier som ska lämnas av den utfärdande staten i särskilda fall.

- 6 I artikel 6 i rambeslutet, med rubriken ”Fastställande av de behöriga myndigheterna”, föreskrivs följande:

”1. Den utfärdande rättsliga myndigheten är den rättsliga myndighet i den utfärdande medlemsstaten som är behörig att utfärda en europeisk arresteringsorder enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning.

2. Den verkställande rättsliga myndigheten är den rättsliga myndighet i den verkställande medlemsstaten som är behörig att verkställa den europeiska arresteringsordern enligt den verkställande medlemsstatens lagstiftning.

3. Varje medlemsstat skall underrätta rådets generalsekretariat om den, enligt sin nationella lagstiftning, behöriga rättsliga myndigheten.”

- 7 I artikel 7 i rambeslutet, med rubriken ”Centralmyndighet”, föreskrivs följande:

”1. Varje medlemsstat får utse en central myndighet eller, om det föreskrivs i dess rättssystem, flera centrala myndigheter för att biträda de behöriga myndigheterna.

2. En medlemsstat får, om organisationen av det nationella rättsväsendet så kräver, låta sin eller sina centralmyndighet(er) ansvara för det administrativa översändandet och mottagandet av europeiska arresteringsorder samt all annan officiell korrespondens i anslutning till dessa.

Den medlemsstat som önskar använda sig av de möjligheter som avses i denna artikel skall lämna uppgifter om sin eller sina centralmyndighet(er) till rådets generalsekretariat. Dessa anvisningar skall vara bindande för alla myndigheterna i den utfärdande medlemsstaten.”

Nederländsk rätt

- 8 Rambeslutet införlivats i nederländsk rätt genom Overleveringswet (lagen om överlämnande). I artikel 1 i lagen anges följande:

”I denna lag förstås med

...

b. europeisk arresteringsorder: ett skriftligt avgörande från en rättslig myndighet i en av Europeiska unionens medlemsstater som syftar till att en rättslig myndighet i en annan medlemsstat ska gripa och överlämna en person,

...

i. utfärdande rättslig myndighet: den rättsliga myndighet i en av Europeiska unionens medlemsstater som är behörig att utfärda en europeisk arresteringsorder enligt den nationella lagstiftningen,

...”

9 I artikel 5 i lagen om överlämnande föreskrivs följande:

”Överlämnande sker uteslutande till utfärdande rättsliga myndigheter i andra av Europeiska unionens medlemsstater och i enlighet med bestämmelserna i förevarande lag eller bestämmelser som antagits med stöd av denna lag.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

10 Den 13 februari 2012 dömde Jonavos apylinkės teismas (Distriktsdomstolen i Jonava, Litauen) den litauiska medborgaren Ruslanas Kovalkovas till fängelse i fyra år och sex månader för gärningar som kvalificerades som grov misshandel. I augusti 2013 utfärdade det litauiska justitieministeriet en europeisk arresteringsorder mot Ruslanas Kovalkovas för verkställighet i Litauen av den återstående delen av straffet, det vill säga tre år, elva månader och fem dagar.

11 Rechtbank Amsterdam (Domstolen i Amsterdam, Nederländerna) ombads att, i egenskap av verkställande rättslig myndighet för nämnda europeiska arresteringsorder, gripa och överlämna Ruslanas Kovalkovas till de litauiska myndigheterna.

12 Med hänsyn till delar i rådets utvärderingsrapport av den 14 december 2007 om nationell praxis för europeiska arresteringsorder (Utvärderingsrapport om fjärde omgångens ömsesidiga utvärderingar ”Den praktiska tillämpningen av den europeiska arresteringsordern och motsvarande förfaranden för överlämnande mellan medlemsstaterna”: rapport om Litauen (12399/2/07 REV 2)), fann den hänskjutande domstolen att det förelåg osäkerhet huruvida den europeiska arresteringsordern som utfärdats av en myndighet, såsom det litauiska justitieministeriet, ska anses ha utfärdats av en rättslig myndighet, enligt artikel 6.1 i rambeslutet, och, därmed, huruvida denna europeiska arresteringsorder utgör ett rättsligt avgörande enligt artikel 1.1 i rambeslutet.

13 I detta hänseende önskar den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida begreppen rättsligt avgörande och rättslig myndighet i rambeslutet ska tolkas som självständiga unionsrättsliga begrepp eller om medlemsstaterna är fria att själva definiera deras innebörd och räckvidd.

14 För det fall att nämnda begrepp ska regleras enligt den nationella rätten i medlemsstaterna, anser den hänskjutande domstolen att det, med beaktande av bland annat skälen 5, 6 och 9 i rambeslutet, kan ifrågasättas huruvida Republiken Litauens val att utse det litauiska justitieministeriet till utfärdande rättslig myndighet, i den mening som avses i artikel 6.1 i rambeslutet, är förenligt med rambeslutet, eftersom ett sådant val strider mot syftet med rambeslutet, vilket är att ”avpolitisera” utlämningsförfarandena.

15 För det fall att nämnda begrepp ska anses utgöra självständiga unionsrättsliga begrepp anser den hänskjutande domstolen, vilken hänvisar till punkt 56 i domen av den 1 juni 2016, Bob-Dogi (C-241/15, EU:C:2016:385), att de innebär att en europeisk arresteringsorder ska utfärdas av en myndighet som har en sådan ställning och behörighet att den kan erbjuda ett tillräckligt rättsligt

skydd i samband med att en europeisk arresteringsorder utfärdas. Med beaktande av den princip om ömsesidigt erkännande som ligger till grund för rambeslutet, bedömer den hänskjutande domstolen att det i princip är uteslutet att en europeisk arresteringsorder kan utfärdas av ett ministerium i en medlemsstat. Det kan i detta sammanhang sakna betydelse att den europeiska arresteringsordern grundats på ett avgörande från en domstol i denna medlemsstat.

- 16 Den hänskjutande domstolen anser att en europeisk arresteringsorder som utfärdats av ett ministerium skulle kunna anses ha utfärdats av en rättslig myndighet, i den mening som avses i artikel 6.1 i rambeslutet, om en sådan arresteringsorder endast utfärdas på begäran av den domstol som har meddelat avgörandet, och för att verkställa avgörandet från den domstolen, vilken har gjort bedömningen att det är lämpligt att utfärda en europeisk arresteringsorder.
- 17 Mot denna bakgrund beslutade Rechtbank Amsterdam (Domstolen i Amsterdam) att vilandeförklara målet och att ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:
- ”1) Utgör begreppen rättslig myndighet i den mening som avses i artikel 6.1 i rambeslut[et] och rättsligt avgörande i den mening som avses i artikel 1.1 i rambeslut[et] självständiga unionsrättsliga begrepp?
- 2) Om fråga 1 besvaras jakande, på grundval av vilka kriterier kan det slås fast huruvida en myndighet i den utfärdande medlemsstaten är en sådan rättslig myndighet och huruvida en europeisk arresteringsorder som den utfärdar således utgör ett sådant rättsligt avgörande?
- 3) Om fråga 1 besvaras jakande, omfattas [det litauiska] justitieministeriet av begreppet rättslig myndighet i den mening som avses i artikel 6.1 i rambeslut[et] och utgör en europeisk arresteringsorder som den myndigheten utfärdar följaktligen ett rättsligt avgörande i den mening som avses i artikel 1.1 i rambeslut[et]?
- 4) Om fråga 1 besvaras nekande, är det förenligt med unionsrätten att ange en sådan myndighet som [det litauiska] justitieministeriet som utfärdande rättslig myndighet?”

Förfarandet för brådskande mål

- 18 Den hänskjutande domstolen har ansökt om att begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt det förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande som föreskrivs i artikel 107 i domstolens rättegångsregler.
- 19 Till stöd för denna ansökan har den bland annat åberopat att Ruslanas Kovalkovas för närvarande är frihetsberövad i väntan på att överlämnas till de litauiska myndigheterna.
- 20 I detta hänseende ska det för det första påpekas att denna begäran om förhandsavgörande avser en tolkning av rambeslutet, och att detta ingår i de områden som avses i avdelning V i tredje delen i EUF-fördraget om ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Således är det möjligt att handlägga denna begäran inom ramen för förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande.
- 21 För det andra ska det, enligt domstolens praxis, beaktas att den berörde för närvarande är frihetsberövad och att frågan om huruvida han ska fortsätta att vara frihetsberövad är beroende av utgången i det nationella målet (dom av den 16 juli 2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punkt 24). Beslutet om frihetsberövande av Ruslanas Kovalkovas har nämligen, enligt vad som framgår av den hänskjutande domstolens redogörelser, fattats inom ramen för verkställandet av den europeiska arresteringsorder som har utfärdats mot honom.

- 22 Under dessa omständigheter beslutade EU-domstolen (fjärde avdelningen), den 12 september 2016, på grundval av referentens förslag och sedan generaladvokaten hörts, att bifalla den hänskjutande domstolens ansökan om att begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande.
- 23 Vidare har domstolen beslutat att, genom en tillämpning av artikel 111 i domstolens rättegångsregler, inte genomföra den skriftliga del av förfarandet som anges i artikel 109.2 i rättegångsreglerna.

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första, den andra och den tredje frågan

- 24 Den hänskjutande domstolen har ställt den första, den andra och den tredje frågan, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida begreppet rättslig myndighet som anges i artikel 6.1 i rambeslutet är ett självständigt unionsrättsligt begrepp och huruvida denna artikel 6.1 ska tolkas så, att ett organ inom den verkställande makten, såsom det litauiska justitieministeriet, omfattas av begreppet utfärdande rättslig myndighet i den mening som avses i artikel 6.1, med följderna att den europeiska arresteringsorder som detta organ har utfärdat för verkställighet av en fängelsestraff kan anses utgöra ett rättsligt avgörande, enligt artikel 1.1 i rambeslutet.
- 25 Det ska inledningsvis erinras om att rambeslutet, såsom särskilt framgår av artikel 1.1 och 1.2 samt av skälen 5 och 7 däri, avser att ersätta den multilaterala utlämningsordning som bygger på Europeiska utlämningskonventionen av den 13 december 1957, med ett system för överlämnande mellan rättsliga myndigheter av dömda eller misstänkta personer för verkställighet av domar eller för lagföring, vilket grundar sig på principen om ömsesidigt erkännande (dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldăraru, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 75 och där angiven rättspraxis).
- 26 Rambeslutet syftar således, genom inrättandet av ett nytt, förenklat och effektivare system för överlämnande av personer som har dömts eller misstänks för brott, till att underlätta och påskynda det rättsliga samarbetet för att uppnå målet för unionen att bli ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, på grundval av den höga grad av förtroende som ska finnas mellan medlemsstaterna (dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldăraru, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 76 och där angiven rättspraxis).
- 27 Såväl principen om ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna som principen om ömsesidigt erkännande har en grundläggande betydelse inom unionsrätten, eftersom de gör det möjligt att skapa och upprätthålla ett område utan inre gränser. Närmare bestämt innebär principen om ömsesidigt förtroende, särskilt när det gäller området med frihet, säkerhet och rättvisa, en skyldighet för var och en av medlemsstaterna, utom under exceptionella omständigheter, att utgå ifrån att alla de andra medlemsstaterna iakttar unionsrätten och särskilt de grundläggande rättigheter som erkänns i unionsrätten (dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldăraru, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 78 och där angiven rättspraxis).
- 28 Principen om ömsesidigt erkännande utgör en "hörnsten" för det rättsliga samarbetet och innebär enligt artikel 1.2 i rambeslutet att medlemsstaterna i princip är skyldiga att vidta åtgärder med anledning av en europeisk arresteringsorder. Den verkställande rättsliga myndigheten kan därför endast vägra att verkställa en sådan order i de fall, som är uttömmande uppräknade, då verkställighet ska vägras enligt artikel 3 i rambeslutet och då verkställighet får vägras enligt artiklarna 4 och 4a i rambeslutet. Verkställigheten av en europeisk arresteringsorder får dessutom endast underställas något av de villkor som är uttömmande uppräknade i artikel 5 i rambeslutet (dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldăraru, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkterna 79 och 80 samt där angiven rättspraxis).

- 29 Dock är det enbart europeiska arresteringsorder, i den mening som avses i artikel 1.1 i rambeslutet, som ska verkställas i enlighet med bestämmelserna i rambeslutet. Det framgår av artikel 1.1 i rambeslutet att en europeisk arresteringsorder utgör ett rättsligt avgörande vilket innebär att den måste ha utfärdats av en rättslig myndighet i den mening som avses i artikel 6.1 i rambeslutet.
- 30 Enligt sistnämnda bestämmelse är den utfärdande rättsliga myndigheten den rättsliga myndighet i den utfärdande medlemsstaten som är behörig att utfärda en europeisk arresteringsorder enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning.
- 31 Trots att artikel 6.1 i rambeslutet, i enlighet med principen om processuell autonomi för medlemsstaterna, hänvisar till medlemsstaternas lagstiftning, ska det konstateras att denna hänvisning endast avser fastställandet av en rättslig myndighet som är behörig att utfärda en europeisk arresteringsorder. Hänvisningen avser därmed inte definitionen av själva begreppet rättslig myndighet.
- 32 Mot denna bakgrund får innebörden och räckvidden av begreppet rättslig myndighet i artikel 6.1 i rambeslutet inte tolkas av varje enskild medlemsstat efter eget skön (se, analogt, dom av den 17 juli 2008, Kozłowski, C-66/08, EU:C:2008:437, punkt 43, och dom av den 16 november 2010, Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, punkt 38).
- 33 Begreppet rättslig myndighet i artikel 6.1 i rambeslutet ska således ges en självständig och enhetlig tolkning inom hela unionen. En sådan tolkning ska enligt domstolens fasta rättspraxis ske med beaktande av såväl bestämmelsens lydelse, det sammanhang den förekommer i som det ändamål som eftersträvas med rambeslutet (se, analogt, dom av den 28 juli 2016, JZ, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, punkt 37 och där angiven rättspraxis).
- 34 När det gäller ordalydelsen i artikel 6.1 i rambeslutet ska det påpekas att orden ”rättslig myndighet” i denna bestämmelse inte endast pekar ut domstolarna i en medlemsstat, utan att de kan täcka in de myndigheter som deltar i rättsskipningen i den berörda rättsordningen i en vidare bemärkelse (dom av denna dag, Poltorak, C-452/16 PPU, punkt 33).
- 35 Domstolen konstaterar dock att begreppet rättslig myndighet, som avses i nämnda bestämmelse, inte ska tolkas så, att det även kan omfatta ett organ inom den verkställande makten i en medlemsstat, såsom ett ministerium.
- 36 För det första avser inte det franska ordet *judiciaire* (”rättslig”), i dess allmänna betydelse, medlemsstaters ministerier. Detta ord hänför sig nämligen till den dömande makten, vilken – såsom generaladvokaten har anfört i punkt 34 i sitt förslag till avgörande – enligt principen om maktindelning, som är kännetecknande för hur en rättsstat fungerar, ska särskiljas från den verkställande makten. Med *autorités judiciaires* (”rättsliga myndigheter”) förstås traditionellt sett myndigheter som deltar i rättsskipning, till skillnad från bland annat ministerier eller andra regeringsorgan, vilka är hänförliga till den verkställande makten.
- 37 För det andra bygger rambeslutet på principen att beslut rörande en europeisk arresteringsorder omfattas av alla garantier som gäller för sådana beslut, bland annat de som härrör från de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna som anges i artikel 1.3 i rambeslutet. Detta innebär att inte enbart beslutet om verkställighet av en europeisk arresteringsorder, utan även beslutet om utfärdande, ska fattas av en rättslig myndighet, vilket innebär att samtliga förfaranden för överlämnande mellan medlemsstaterna som föreskrivs i rambeslutet ska ske under rättslig prövning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 maj 2013, F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, punkterna 39, 45 och 46).

- 38 I detta sammanhang gör artikel 7 i rambeslutet det möjligt för medlemsstaterna att, förutsatt att de villkor som föreskrivs i denna bestämmelse iakttas och om organisationen av det nationella rättsväsendet så kräver, använda sig av en icke-rättslig myndighet, nämligen en centralmyndighet, när det gäller översändandet eller mottagandet av europeiska arresteringsorder.
- 39 Trots att ett ministerium i en medlemsstat kan omfattas av begreppet centralmyndighet i den mening som avses i artikel 7, framgår det emellertid av denna artikel, jämförd med skäl 9 i rambeslutet, att en sådan centralmyndighets uppgift är begränsad till att ge praktiskt och administrativt bistånd till de behöriga rättsliga myndigheterna. Den möjlighet som ges i artikel 7 i rambeslutet kan således inte utsträckas till att utgöra en möjlighet för medlemsstaterna att ersätta behöriga rättsliga myndigheter med en sådan centralmyndighet när det gäller beslutet att utfärda en europeisk arresteringsorder.
- 40 För det tredje skulle det strida mot de ändamål som eftersträvas genom rambeslutet och som angetts i punkterna 25–28 ovan att utse ett organ inom den verkställande makten till utfärdande rättslig myndighet, i den mening som avses i artikel 6.1 i rambeslutet.
- 41 Rambeslutet syftar nämligen till att inrätta ett förenklat system för direkt överlämnande mellan rättsliga myndigheter, som ska ersätta det traditionella samarbetssystemet mellan suveräna stater – vilket förutsätter ingripanden och bedömningar från den politiska maktens sida – för att säkerställa fri rörlighet för rättsliga avgöranden i straffrättsliga frågor, inom området med frihet, säkerhet och rättvisa.
- 42 Att utse ett organ inom den verkställande makten, såsom det litauiska justitieministeriet, till behörig myndighet för att utfärda en europeisk arresteringsorder, skulle dock ge den verkställande makten befogenhet att fatta beslut i förfarandet för att överlämna eftersökta personer, vilket är precis det som rambeslutet avser att förhindra.
- 43 Vidare förutsätter principen om ömsesidigt erkännande i artikel 1.2 i rambeslutet – enligt vilken den verkställande rättsliga myndigheten är skyldig att verkställa den arresteringsorder som utfärdats av den utfärdande rättsliga myndigheten – att verkställigheten av en europeisk arresteringsorder har föregåtts av att en rättslig myndighet först har gjort en rättslig prövning.
- 44 Utfärdandet av en arresteringsorder från en enhet som hör till den verkställande makten, såsom det litauiska justitieministeriet, ger dock inte den verkställande rättsliga myndigheten någon försäkran om att utfärdandet av denna europeiska arresteringsorder har undergått en sådan rättslig prövning och det räcker därmed inte för att rättfärdiga den höga grad av förtroende mellan medlemsstaterna som anges i punkt 26 ovan och som utgör själva grunden för rambeslutet.
- 45 Därmed ska begreppet rättslig myndighet i artikel 6.1 i rambeslutet tolkas så, att ett ministerium i en medlemsstat, såsom det litauiska justitieministeriet, inte kan omfattas av detta begrepp, vilket innebär att den europeiska arresteringsordern som utfärdats av detta ministerium för verkställande av en fängelsestraff inte kan anses utgöra ett rättsligt avgörande enligt artikel 1.1 i rambeslutet.
- 46 Denna tolkning påverkas inte av den omständigheten att, vilket den litauiska regeringen anfört i sitt svar på domstolens skriftliga frågor, det litauiska justitieministeriet dels uteslutande ingriper i sådana ärenden som avser verkställighet av en dom som har vunnit laga kraft och som har avkunnats av en domstol efter ett domstolsförfarande, dels uteslutande ingriper på begäran av en domstol.
- 47 Det framgår nämligen av de uppgifter som lämnats till domstolen av den litauiska regeringen som svar på domstolens skriftliga frågor att det i slutändan är det litauiska justitieministeriet som fattar beslutet om utfärdande av en europeisk arresteringsorder och inte den domstol som har avkunnat den fängelsestraff som den europeiska arresteringsordern grundar sig på. Detta ministerium kontrollerar att de villkor som är nödvändiga för utfärdandet är uppfyllda och besitter även ett utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller huruvida utfärdandet är proportionerligt.

- 48 Mot bakgrund av ovanstående ska den första, den andra och den tredje frågan besvaras enligt följande. Begreppet rättslig myndighet i artikel 6.1 i rambeslutet är ett självständigt unionsrättsligt begrepp, och denna artikel 6.1 ska tolkas så, att den utgör hinder för att ett organ inom den verkställande makten, såsom det litauiska justitieministeriet, utses till utfärdande rättslig myndighet i den mening som avses i artikel 6.1, vilket innebär att den europeiska arresteringsorder som detta organ har utfärdat för verkställighet av en frihetsberövande påföljd inte kan anses utgöra ett rättsligt avgörande i den mening som avses i artikel 1.1 i rambeslutet.

Den fjärde frågan

- 49 Med hänsyn till svaren på den första, den andra och den tredje frågan saknas skäl att besvara den fjärde frågan.

Huruvida domens rättsverkningar ska begränsas i tiden

- 50 Den litauiska regeringen – och vid förhandlingen även den nederländska regeringen och Europeiska kommissionen – har begärt att domstolen ska begränsa förevarande doms rättsverkningar i tiden, för det fall att domstolen skulle fastställa att ett organ inom den verkställande makten, såsom det litauiska justitieministeriet, inte omfattas av begreppet rättslig myndighet enligt artikel 6.1 i rambeslutet. De erinrade om de möjliga konsekvenser som förevarande dom skulle kunna få för de mål i vilka en europeisk arresteringsorder utfärdats av en myndighet som inte är en rättslig myndighet i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 51 Det framgår av fast rättspraxis att den tolkning som domstolen gör av en unionsrättslig bestämmelse, vid utövandet av sin behörighet enligt artikel 267 FEUF, klargör och preciserar innebörden och räckvidden av denna bestämmelse, såsom den ska eller borde ha tolkats och tillämpats från och med sitt ikraftträdande. Av detta följer att en sålunda tolkad bestämmelse kan och ska tillämpas av domstolarna även beträffande rättsförhållanden som har uppkommit före meddelandet av den dom i vilken begäran om tolkning prövas, om villkoren för att väcka talan vid behörig domstol om tillämpningen av nämnda bestämmelse är uppfyllda i övrigt (dom av den 17 september 2014, Liivimaa Lihaveis, C-562/12, EU:C:2014:2229, punkt 80 och där angiven rättspraxis).
- 52 Det är endast i undantagsfall som domstolen, med tillämpning av den allmänna rättssäkerhetsprincip som ingår i unionens rättsordning, kan se sig föranledd att begränsa berörda personers möjlighet att åberopa en av domstolen tolkad bestämmelse i syfte att ifrågasätta rättsförhållanden som har tillkommit i god tro. För att en sådan begränsning ska kunna komma i fråga ska två väsentliga kriterier vara uppfyllda, nämligen att de berörda handlat i god tro och att det föreligger en risk för allvarliga störningar (dom av den 27 februari 2014, Transportes Jordi Besora, C-82/12, EU:C:2014:108, punkt 41, och dom av den 22 september 2016, Microsoft Mobile Sales International m.fl., C-110/15, EU:C:2016:717, punkt 60).
- 53 I förevarande fall framgår det bland annat av rådets utvärderingsrapport av den 14 december 2007, som nämns i punkt 12 ovan, att rådet tidigare har kritiserat att europeiska arresteringsorder utfärdats av det litauiska justitieministeriet, då detta är oförenligt med kravet på att utse en "rättslig myndighet". Mot denna bakgrund ska Republiken Litauen inte anses ha förmåtts handla på ett sätt som strider mot unionsrätten på grund av att det har förelegat en objektiv och betydande osäkerhet beträffande unionsbestämmelsernas räckvidd.
- 54 Det saknas således anledning att begränsa domens rättsverkningar i tiden.

Rättegångskostnader

- 55 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

Begreppet rättslig myndighet enligt artikel 6.1 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, i dess ändrade lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009, är ett självständigt unionsrättsligt begrepp, och denna artikel 6.1 ska tolkas så, att den utgör hinder för att ett organ inom den verkställande makten, såsom justitieministeriet i Republiken Litauen, utses till utfärdande rättslig myndighet i den mening som avses i artikel 6.1, vilket innebär att den europeiska arresteringsorder som detta organ har utfärdat för verkställighet av en frihetsberövande påföljd inte kan anses utgöra ett rättsligt avgörande i den mening som avses i artikel 1.1 i rambeslut 2002/584, i dess ändrade lydelse enligt rambeslut 2009/299.

Underskrifter